

Um verkætlanina hjá Guðrun Winther:

»Samspælið millum feitan kost og íløgu aktiviteti (epigenetiskari programmering)«

Depressión, eisini kallað tunglyndi, er ein vaksandi fólkasjúka í okkara heimsparti, eins og øðrum heimspørtum við. WHO hevur met at tunglyndi verður tann størsta fólkasjúka í heiminum í 2030. Í dag eru umleið 200.000 danskarar, ið hava tunglyndi. Kanningar vísa at umleið 5% av fólkinum í Føroyum hava við vissu okkurt slag av tunglyndi.

Harumframt er fiti og sukursjúka, eisini nevnt Typa 2 diabetes (T2D), við sum ein av teimum størstu heimssjúkum. Orsøkin kann vera okkara »vesterniseraða liviháttur«, ið tykist vera heldur fysiskt inaktivur og við heldur høgari inntøka av kalorium og feitti.

Umráðandi er, at stórar kanningar vísa, at tunglyndi og T2D ganga hond í hond (Co-morbid). Tad eru yvirlappandi ástøði um árin, ið elva til tunglyndi, verandi hugsanarstöðan (hypotesan) um heila neurotransmittara dysfunktiún (e.g. serotonin, noradrenalin og glutamat), um neuroplasticitet, stongd, hormon ávirkan, immunverjan, ávirkanin av áhaldandi inflammatiún, og at sjúkan kann byrja menning sína í móðurlívi.

Við verkætlanini vil Guðrun Winther vísa á, at feitur kostur í móðurlívi kann elva til eina byrjan á hesar nevndu sjúkur og at við øðrum sunnum feitti kannar hon, um tað kann fyrbyggjast. Guðrun nýtir omega-3 feittsýru, ið er at finna í laks og øðrum pelagiskum fiski.

– Tað er mín sannføring, at henda Ph.d. verkætlan hevur stóran almennan týðning og ikki minni – eisini føroyskan seráhuga vegna stóra laksa- silda og makrelumhvørvið í Føroyum, sum vitiligt hevur stóran búskaparlígan týðning fyri Føroyar, sigur Guðrun Winther.

– Jobmatch er ein sera góður møguleiki hjá okkum lesandi at koma í samband við ymsar fyrirkur. Starvstevnan er góð fyri okkum lesandi uttanlands, sum ynskja at flyta heimaftur, sigur Guðrun Winther, sum á myndini prátar við Anniku Soll frá Granskingarráðnum á Jobmatch 2013

vita vit, at feittsýran omega3 spælir ein stóran leiklut. Tað vil siga fiskavørur sum laksur og makrelur kunnu gerast rættiliga týðningarmikil, og har er tað, at føroyska fiskivinnan kann fáa ein ágóða. Mann kundi til dømis útvunnið feittið frá laks og brúkt tað í viðgerðini. Harafturat kann hugsast, at fólk gerast meira tilvitað um týðningin av at eta hesa feittsýruna, og sostatt økist eftirspurningurin av laks, greiðir Guðrun Winther frá.

Enn hevur hon ikki gjørt

nakra endaliga samstarvsavtalu við nakran føroyskan stovn ella fyrirkur, men hon dylir ikki fyri, at tað hevði verið stuttligt, at knýtt Føroyar at verkætlanini.

– Eg og familjan vilja fegin flyta heim aftur til Føroya, tá eg eri liðug við útbúgvingina. Men tað er týðningarmikið, at eg havi eitt netverk í Føroyum, soleiðis at eg kann brúka mína vitan og færleikar, tá eg komi heimaftur, sigur Guðrun Winther.

rannva@sosialurin.fo